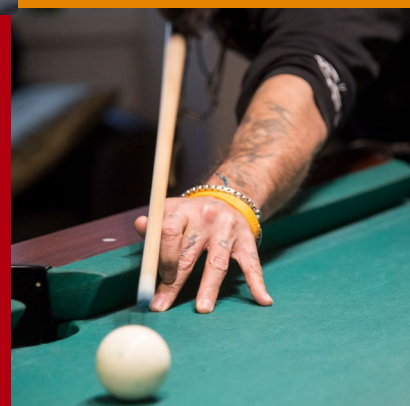
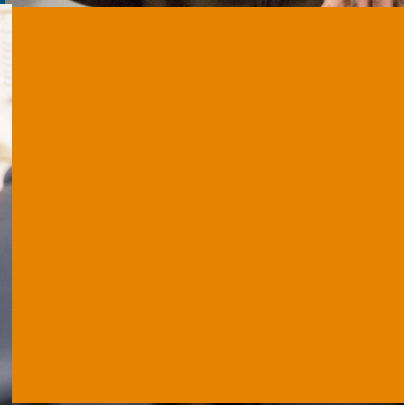
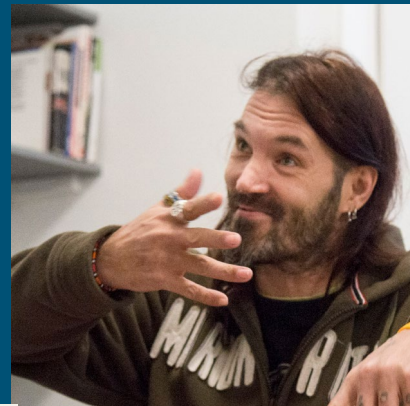

Tarja Sassi

Vankien vanhempien tuki

Monisteita 1/2020

Tiivistelmä

Vankien vanhemmat tarvitsevat monenlaista ammattilais- ja vertaistukea tilanteessa, jossa heidän lapsensa tekee rikoksen. Päälimmäiseksi näyttää nousevan tarve saada erilaista kohtaavaa vertaistukea sekä läheisten tilannetta ymmärtävien ammattilaisten tukea.

Vangin läheiset eivät ole välttämättä kuntoutuspalveluiden tarpeessa, vaan tarvitsevat usein palveluohjauksellista sekä keskustelevaa tukea arkeensa. He tarvitsevat myös tietoa rikosseuraamusjärjestelmästä ja erilaisia työkaluja selvittääkseen rikosentekijän muista ongelmista aiheutuvista tilanteista.

Puolisoa voi vaihtaa, mutta vanhemmuutta ei voi koskaan irtisanoa. Rikosentekijän vanhempana tarvitaan tukea, jotta oppii laskemaan irti lapsensa tekemisistä ja pystyy tapahtuneista huolimatta jatkamaan oman elämän elämistä. Tämä ei tarkoita lapsensa hylkäämistä, vaan sitä, että erottaa oman lapsensa elämän ja tekemiset toisistaan.

Tämän kyselyn vastausten perusteella voidaan todeta, että vaikka on kulunut jo vuosia aiemmista tutkimuksista ja niiden kehittämistoimenpiteistä, ei kohderyhmälle ole vielääkään heidän tarvitsemiaan palveluja ja saatavuutta selkeästi sekä valtakunnallisesti tarjolla.

Jotta vankien vanhempien tilanne ja vähäiset tarjolla olevat palvelut saadaan koottua yhteen, tarvitaan tukea koordinoiva taho, joka tietää ja tuntee valtakunnallisesti kohderyhmälle tarjolla olevat palvelut ja kykenee kouluttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaa kohtaamaan ko. kohderyhmää.

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Taustatutkimuksia	2
Kyselyn vastauksia	4
Millaista tukea vanhemmat tarvitsevat tai olisivat tarvinneet?.....	4
Mistä vastaajat saivat tai saavat tukea?	5
Millaisia kontakteja vastaajilla on ollut samassa tilanteessa oleviin?	5
Missä tapaamiset viiteryhmän kanssa ovat toteutuneet?	6
Millaista tukea vankien vanhemmille tulisi vastaajien mielestä kehittää?7	
Yhteenveto	9
Lähteet.....	11
Liite 1.....	12

Johdanto

Lähelle - selvityksen (2011) mukaan rikosseuraamus koskettaa päivittäin arviolta noin 55 000 vangin läheistä. Tapahtunut rikos aiheuttaa vankien läheisille jopa vuosia ja vuosikymmeniä kestäviä kuormittavia tilanteita perhepiirissä sekä muissa sosiaalisissa verkostoissa.

Tästä huolimatta näyttää siltä, että rikoksenteekijöiden läheiset ovat edelleen asiakasryhmä, jolle ei ole nykyisessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä kohdennettuja palveluja; he eivät ole profiloituneet minkään palveluntarjoajan asiakkaiksi.

Jo vuonna 2009 (Pöyhönen & kumppanit) asiakastyön arvioinnissa todettiin, että rikostaustaisten läheiset ottavat mielellään apua vastaan, jos sitä on saatavilla ja apu on asiallista. Samassa arvioinnissa kysyttiin, kenelle avun tarjoaminen kuuluu?

Muutamia aihepiiriä koskettavia selvityksiä ja tutkimuksia on tehty aiemmin, mutta niistä viimeisinkin on vuodelta 2012. Kyselyn tarve nousi uudestaan esille vuosina 2018-2019 tulleiden yhteydenottojen myötä. Niissä vankien läheiset, erityisesti vankien vanhemmat toivat esille tuen ja palvelujen puuttumista. Tarve selvittää vankien vanhempien tämänhetkistä kokemusta palvelujen ja tuen tarpeesta nousi tältä pohjalta.

Kriminaalihuollon tukisäätiön Ehjä perhe -toiminnassa päätettiin tehdä kysely kohderyhmälle. Kyselyä jaettiin arviolta n. 40 kappaletta mm. vankiloiden pihilla tapahtuvissa jalkautuvissa tapahtumissa, vankien omaisten viikonlopputapahtumissa, asiakastapaamistilanteissa sekä monissa muissa tilaisuuksissa. Vastauksia saatiin 16 kappaletta eli liki puolet kyselyn saaneista vastasi siihen.

Taustatutkimuksia

Perheenjäsenten tuen tarpeita on selvitetty aiempina vuosina muutamissa tutkimuksissa ja selvityksissä. Kuitenkin vankien vanhempien osuus aiemmissa tutkimuksissa on ollut hyvin pieni.

Kauralan (2009) kyselyssä miesvankien puolisoille nousi esille, että myös kohderyhmään kuulumattomat, erityisesti vankien vanhemmat, olisivat toivoneet voivansa vastata kyselyyn.

Jyvällä-projektin väliarvioinnin tehneiden Niemisen & Tuokkolan (2008) mukaan keskeisin sanoma siitä, millaista on olla rikoksentekijän läheinen, näytti olevan pelko ja hätä läheisen selviytymisestä.

Vankilassa olevien läheisille raskaimpana näyttäytyi pelko oman läheisen pärjäämisestä vankilan jälkeen sekä ikävätunne. Vankilassa olevien läheisten tilannetta kuvaa se, että oma elämä oli jollakin tavalla "romahtanut" vankeustuomion vuoksi. Vanhemmilla näytti olevan myös puolisoita enemmän hätä läheisestään, ja he myös kokivat puolisoita enemmän häpeää, leimautumisen pelkoa ja moraalisia vaikeuksia tilanteesta. (Nieminen & Tuokkola 2008.)

Kriminaalihuollon tukisäätiössä tehdyn Lähelle-selvityksen (2011) mukaan vankien vanhemmista 80% koki elämänsä romahtaneen läheisen vankeusrangaistuksen myötä. Vanhemmista 60 prosenttia koki, että ei ollut saanut tarpeeksi tukea läheisen vankeusrangaistuksen aikana. Selvityksen mukaan jonkinlaisena suuntaa antavana tulkintana voidaan esittää, että vankien vanhemmat ilmeisesti kokevat lapsensa vankeusrangaistuksen myös emotionaalisesti raskaampana kuin muut läheisryhmät.

Myös Jyvällä-projektin asiakastapaamisissa purettiin häpeän ja syyllisyyden tunteita, joita rikoksentekijän läheisenä eläminen herätti asiakkaissa, ja jotka vaikuttavat moniin eri asioihin heidän elämässään. Keskusteluissa kävi ilmi, että häpeän ja syyllisyyden tunteet ovat voimakkaampia rikoksentekijöiden vanhemmilla kuin puolisoilla (Pöyhönen, Tuomainen ja Purhonen 2009).

Sassin (2012) opinnäytetyössä lähetettiin kysely silloiselle Vankien omaiset VAO ry:n koko jäsenistölle. Tutkimusaineisto koostui Vankien omaiset VAO ry:n jäsenille tehdystä kyselystä. Kysely lähetettiin 132 vastaanottajalle. Vastausprosentti oli 67%, mitä voidaan pitää kyselytutkimuksessa varsin korkeana vastausprosenttina. Tutkimustuloksista käy ilmi, että 65% VAO ry:n silloisista jäsenistä oli vankien vanhempia.

Vastaajat kokivat saaneensa tukea yhteiskunnan palvelujärjestelmältä heikosti tilanteessa, jossa läheisen pidätys oli tapahtunut ja tilanne oli akuutti. Lisäksi perheenjäsenen rikosprosessi koettiin kriisinä ja läheiset olivat samankaltaisen kriisituen tarpeessa kuin muunlaisen onnettomuuden kohdatessa perhettä. E erityisen kuormittavana läheiset kokivat ympäristön ja muiden ihmisten suhtautumisen sekä leimaantumisen tapahtuneen takia (Sassi 2012).

Sassin & Huhtimon (2006) mukaan yhdenkin perheenjäsenen vankilaan joutuminen aiheuttaa joka tapauksessa laaja-alaisia vaikutuksia koko perheen hyvinvoinnissa. Vanki kohdataan usein yksilönä pystymättä käytännössä huomioimaan hänen vapaudessa olevan perheensä ja läheistensä tuen tarve.

Rikos järkyttää ja aiheuttaa kriisin uhrin omaisten ja läheisten keskuudessa. Samaa se tekee myös rikosentekijän lähipiirissä. Näkökulmat tapahtumaan ja kriisin lähtökohdat ovat värittyneet eri tavoin, mutta tapahtuma on yhteinen. Verrattaessa rikoksen uhrien läheisiä ja rikosentekijän läheisiä, voidaan huomata, että tapahtuneen rikoksen vaikutukset henkilöiden elämään ovat samankaltaisia. Erityinen samankaltaisuus liittyy näiden ihmisten tunnekokemuksiin ja psyykkiseen reagointiin (Karhu 2011).

Karhu viittaa mm. Lightiin & Campelliin (2006) todeten vankien läheisten olleen pitkään ns. "hiljaista kansaa", niin kansallisessa kuin kansainvälisessä tutkimuksessa ja toiminnassa. Heidän jaksamiseensa ja yhteiskunnalliseen asemaansa ei ole juurikaan kiinnitetty huomiota.

Kyselyn vastauksia

Kyselyssä kysyttiin vanhempien tuen tarpeita tilanteessa, jossa aikuinen (yli 18v.) lapsi on parasta aikaa tai on ollut suorittamassa vapausrangaistusta.

Vastauksia kyselyyn saatiin eri puolilta Suomea yhteensä 16 kappaletta. Kyselyssä ei eritelty miesten tai naisten vastauksia. Avaan seuraavaksi kyselyn pohjalta esiin nousseita tuloksia.

Millaista tukea vanhemmat tarvitsevat tai olisivat tarvinneet?

Vastauksissa päällimmäiseksi nousee mahdollisuus saada tavata ihmisiä, joilla vastaavanlainen tilanne. Erityisenä nousee esille tarve keskustella vanhempien kanssa, joilla lapsi on tehnyt henkirikoksen. Tarvitaan tunnetukea, saman kokoneiden vertaistukea.

Vahvana vastauksissa elää myös toive saada käytännön apua, tietoa ja neuvoja, terapiaa sekä erilaisia keskustelu-aikoja ammattilaisten kanssa. Kaivataan ennen kaikkea ymmärtäväistä kuulijaa, on hän sitten vertainen tai ammattilainen.

"Käytännön apua ja keskusteluapua. Ihmisen, jolle voin vaikka joka päivä tehdä kysymyksiä ja joka kertoo, mistä voin saada apua heti tapahtuneen jälkeen. Olin itse aivan traumaattisessa tilassa ja olisin vain halunnut puhua pahanolon pois."

Vastauksissa kaivataan myös tietoa siitä, kuinka prosessi etenee pidätyksestä oikeudenkäyntiin ja miten lastaan voi missäkin vaiheessa tavata. Esille nousee ylipäänsä tarve saada tietää vankiloiden käytännöistä ja olosuhteista.

"Olisin tarvinnut käytännön neuvoja mitä tehdä tilanteessa, jossa poika kadoksissa. Kun pojan olinpaikka selvisi, oli kauheaa lukea lehdistä mitä hän oli tehnyt. Ei tietoa miten vankilaan saa yhteyden, voiko siellä käydä jne. Olin aivan kauhuissani."

Muutamissa vastauksissa suunnataan jo kohden huomista. Niissä toiveena oli saada tietoa siitä, kuinka lastaan voi tukea ja ohjata päihteettömiin palveluihin. Toisaalta joillakin kokemus oli niin kipeä, että vielä ei ollut ajankohtaista jakaa asiaa kenenkään kanssa.

"Häpeä ja suuttumus niin suurta, etten ainakaan vielä pysty asiasta kenenkään vieraan kanssa puhumaan. Luonteeni vuoksi en voi mennä mihinkään "lässytys" keskusteluihin. Olen vielä vaiheessa, jossa voisin lähettää lapseni Siperiaan kaivamaan ikiroutaa."

Mistä vastaajat saivat tai saavat tukea?

Vastausten perusteella ammattilaisapu sekä vertaistuki olivat auttaneet haastavassa elämäntilanteessa. Kriminaalihuollon tukisäätiön palveluista tukea oli saanut useampi vastanneista. Muutamissa vastauksissa mainitaan myös Kuopion Mahku-toiminta sekä Vankien omaiset VAO ry:ltä saatu tuki.

Apua oli saatu myös muutamien vankiloiden yksittäisiltä työntekijöiltä. Jonkinlaista tietoa oli löydetty Rikosseuraamuslaitoksen internet-sivuilta, joskin sitä kaivattiin selkeästi lisää.

Vertaistukea oli saatu myös muilta vastaavan kaltaisessa tilanteessa olevilta vankien omaisilta ja mm. ystäväpariskunnilta. Tärkeänä nousi esille jaettu kokemus siitä, että itseä ei tuomittaisi lapsen teon vuoksi.

Kaikki vastanneet eivät apua olleet löytäneet ja osa kertoo traumojen jääneen elämään huolimatta jonkinlaisesta avun saannista.

”Löysin netistä Kritsin yhteystiedot ja sain sieltä ihan parhaat käytännön ohjeet – tuntui, että siellä ammattilaiset todellakin ymmärsivät ja tunsivat huume- ja vankilamaailmaa. VAO:n vertaistukihenkilöltä sain apua tunnepuoleen.”

”Haettiin apua, mutta ei saatu. Meillä oli onneksi hyvä ystäväpariskunta, joille saatiin puhua asiasta häpeilemättä. He ymmärsivät, että me ei olla syyllisiä.”

Muutama vastaaja oli saanut tukea kunnan terveyskeskuksen päihdepalveluista ja psykiatriselta sairaanhoitajalta. Myös läheiset ystävät ja joissakin tapauksissa sisarukset mainitaan tuen kanavina.

Toisaalta kunnan päihde- ja mielenterveyspalveluista oli usealla vastaajalla myös huonoja kokemuksia. Yhteistä ymmärrystä asioista ei ollut syntynyt ja asioista oli puhuttu eteenpäin, mikä oli synnyttänyt luottamuspulaa.

”Välitöntä tukea ei saatavissa yleisen terveydenhuollon puolella. Seurakunnista saa satunnaista apua.”

Millaisia kontakteja vastaajilla on ollut samassa tilanteessa oleviin?

Monilla vastaajilla ei ole ollut mahdollisuutta saman kokoneiden vertaisryhmään ja tilannetta oli jaettu muissa esim. huumeita käyttäneiden läheisten vertaisryhmissä. Kokemus näyttäisi vastausten

perusteella kuitenkin olevan se, että tarvitaan saman kokemuksen omaavien vertaisryhmäkokemuksia.

”Puhuin asiasta muissa vertaistukiryhmissä, mutta tajusin nopeasti, etten voi itkeä kohtaloani missä vain.”

”Tähän asti ei minkäänlaisia kontakteja. Nyt tuntuu, että löysimme sellaisen yhteisön, johon voimme samaistua ja missä voidaan puhua asioista ja kuulla muiden kokemuksia tässä ahdistavassa tilanteessa.”

Ne vastaajat, joilla oli ollut mahdollisuutta vertaisryhmä- tapaamisiin kokivat säännölliset vertaisjuttelutuokiot ja omien kokemusten jakamisen auttaviksi.

”Virkistysviikonlopun paras kokemus oli se, että asiat suhteutuivat. Koin, että ihmiset selviävät kaikenlaisesta, elämä jatkuu, eikä vankilatuomio ole maailmanloppu.”

Joillakin vastaajilla ei ollut ollut mitään kontaktia samassa tilanteessa oleviin vanhempiin. Vankilakäynneiltä joitain henkilöitä oli jäänyt tuttaviksi ja heitä tervehdittiin tavatessa.

Tukipuhelimen kautta oli oltu kontaktissa saman kokeneeseen henkilöön sekä vankien omaisten facebook-ryhmän kautta oli ollut muutama kontakti.

Missä tapaamiset viiteryhmän kanssa ovat toteutuneet?

Vastaajat kertoivat monenlaisista tapaamistilanteista. Näitä olivat mm. satunnaiset tapaamiset, joissa oli kutsuttu jonkun henkilön kotiin.

Tekstiviestit koettiin myös ”tapaamisiksi”. Jotkut olivat käyneet keskenään kahvilassa tai teatterissa. Lisäksi mainittiin vankien omaisten aiempina vuosina järjestämät tilaisuudet sekä vertaisryhmätapaamiset. Myös puhelimitse ja tekstiviestein tapahtuva yhteydenpito koettiin tapaamiseksi.

”Tapasin yhden henkilön kanssa, joka ollut minulle puhelimitse todellinen tukihenkilö. Muutaman kerran tavattu pitkän välimatkan takia.”

Joillakin ei ollut mitään tietoa mahdollisuudesta tavata ketään kasvokkain ja yli puolet vastanneista toi esille, että ei ole ollut mitään kontaktia saman kokeneiden kanssa.

”Ei kontakteja. Kiitos teille henkilöille, jotka jaksatte nyt järjestää näitä tapaamisia.”

Toiveita oli fyysisestä ohjatusta vertaisryhmästä/ tapaamispaikasta. Vastauksissa nousi esille syksyllä Kriminaalihuollon tukisäätiöllä alkava vankien vanhempien vertaisryhmä.

”Toistaiseksi tiedossa syyskuun tapaaminen ja Helsingissä alkava vankien vanhempien ryhmä (Krits).”

”Toivon, että nyt syksyllä 2019 lähtee liikkeelle ryhmä, jolla luottamus ja yhteinen päämäärä. Vieraannuin Vaosta, kun sähköpostitse ilmoitettiin, että naiset tapaavat nykyään kahvilassa.”

Millaista tukea vankien vanhemmille tulisi vastaajien mielestä kehittää?

Vankien vanhemmilla oli kyselyn perusteella erittäin paljon ehdotuksia siitä, kuinka ja millaista tukea heille tulisi olla tarjolla.

”Järjestelmää olisi saatava kehitettyä, sillä vankien vanhemmat ja heidän auttamisensa on jätetty ”lapsipuolen” asemaan ja jopa heitteille. Olisi haettava yhteiskunnalta hyväksyntä, ettei vanhemmat ole syyllisiä, joista heitä voidaan rangaista ilman oikeuden päätöstä. Vangin vanhemmatkin ovat ihmisiä ja tarvitsevat inhimillisen kohtelun.”

Tuen tulisi vastanneiden mielestä lähteä siitä, että saisi inhimillistä ja asiallista kohtelua mennessään tapaamaan vangittua läheistään.

”Vartijoiden käytös useimmiten alentavaa. Kohtelivat kuin olisin itsekin vanki. Traumatisoiduin kaikesta mitä tyttäreni pantiin kärsimään. Yritän välttää kokemuksen käsittelyä, en tahdo ajatella tai puhua koko asiasta. Vielä kolmenkaan vuoden kuluttua olo ei ole helpottunut vaan kroonistunut.”

”Vapausrangaistus on myös kidutusrangaistus, jossa vanginvartijat ja toiset vangit kiduttajina. Systemissä on vikaa.”

Kipeästi kaivattiin mahdollisuutta puhua lapsesta ja tapahtuneesta syyttelemättä tai tuomitsematta. Yli puolet vastanneista toivoi keskusteluryhmiä, joissa voisi puhua sydämensä kyllyydestä kaikista mieltä painavista asioista.

Tukihenkilöitä toivottiin tukemaan varsinkin prosessin alkumetreillä sekä leirejä ja virkistysviikonloppuja saman kokoneiden kanssa. Lisäksi toivottiin mahdollisuutta käsitellä tarvetta oman elämän jatkumiseen suhteellisen normaalina kaikesta huolimatta.

Usea vastaaja toi esille tarvetta siihen, että olisi yksi taho, joka koordinoisi apua ja neuvoja. Tiedon nähtiin olevan hajallaan siellä sekä

täällä ja kuormittavassa tilanteessa sen löytäminen koettiin haastavaksi. Esille vastauksissa nousi tarve myös maksuttomaan tukipuhelimeen, tiedon saanti oikeusprosessista ja vankiloiden käytännöistä sekä vankien oikeuksista ja mahdollisuuksista.

Vapautumisen jälkeen toivottiin mahdollisuutta esim. perheterapiaan oman lapsen kanssa. Tällöin tapahtuneesta ja elämän jatkumisesta voisi puhua neutraalissa ympäristössä.

Lisäksi toivottiin vankilakäyntien yhteydessä vankilan henkilökunnalta tietoa vankilan käytänteistä sekä tukea antavista tahoista.

”Vao:sta, Kritisistä, kriisikeskuksista, perheneuvolasta yms. paperiversiona, näin voisi lukea netistä lisää ja mennä käymään.”

Usea vastaaja piti tärkeänä asian esillä pitämistä mediassa. Tämä voisi osaltaan auttaa siinä, että olisi helpompaa löytää apua ja vertaistukea niidenkin ihmisten ja perheiden, jotka ovat jääneet ilman omaisten ja ystävien tukea.

”Häpeän stigma pitää saada pois eli näistä asioista pitää puhua julkisuudessa ja tiedotusvälineissä enemmän, jos mahdollista.”

Yhteenveto

Vankien vanhemmilla on tämän kyselyn perusteella tarve saada kokoontua yhteisten teemojen äärelle ja jakaa kokemuksiaan toisten samaa kokeneiden kanssa. Näyttää siltä, että tunnetuki, jonka vertaisuus mahdollistaa, on tärkeä elämässä eteenpäin vievä voima.

Erilaiset rikosprosessiin ja vankiloiden käytäntöihin sekä saatavilla olevaan ammattilaisten tukeen liittyvät tiedon tarpeet, näyttäytyivät tärkeinä jaksamisen ja elämässä eteenpäin selviytymisen kanavina.

Myös Pöyhösen ja Tuomaisen (2009) mukaan puhuminen ja kuulluksi tuleminen tarve oli kattava ilmaisu, kun kuvattiin vankien läheisten pääasiallista tarvetta läheistyölle ja läheistyöntekijälle. Useat asiakkaat totesivat hyvin usein tapaamisten päätteeksi tuntevansa olonsa helpottuneemmaksi ja rauhallisemmaksi kuin ennen tapaamista, kun olivat saaneet puhua ajatuksistaan ja tunteistaan.

Läheisen rikoksen aiheuttamat vaikeudet vaikuttavat läheisten omaan elämäntilanteeseen ja tätä myötä jaksamiseen. Osalle vastaajista rikos ja sen seuraamukset olivat aiheuttaneet oman elämän kriisiytymistä, traumatisoitumista ja pahimmillaan jopa työkyvyttömyyttä.

Apua oli saatu hyvin vähän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmältä. Apu näytti vastausten perusteella olevan yksittäisten osaavien tahojen ja ihmisten varassa. Seurakuntien työntekijöiltä oli myös saatu jonkin verran tukea. Myös Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöiltä kaivattiin tukea, neuvontaa ja ohjausta.

Vastaajat toivoivat tahoa, joka koordinoisi vankien vanhemmille suunnattua tukea. Tuen toivottiin olevan mm. neuvontaa, leirejä ja erilaisia vertaistukiryhmiä, tukihenkilöitä, tukipuhelinta sekä kasvokkain toteutuvia vastaanottoaikoja.

Tärkeänä nostettiin esille myös omaisten tilanteen esillä pitäminen mediassa. Näin voitaisiin vastaajien mukaan vaikuttaa yleisen asenteen ja stigman riisumiseen pois heiltä, jotka ovat syyttömiä tapahtuneisiin rikoksiin. Lisäksi näkyvyys mediassa auttaisi muutamien palveluja tarjoavien tahojen löytämisessä, jossa vastausten perusteella näyttää myös olevan haastetta.

Kyselyn vastauksia koostaessa heräsi kysymys siitä, unohtuuko meiltä vieläkin se, että jokainen rikosentekijä on jollekin poika tai tytär, jollekin puoliso, isä tai äiti, veli tai sisar. Todellisuus on kuitenkin se, että jonkun rikos jossakin koskettaa laajasti myös tekijän läheisiä ja sosiaalisia suhteita.

Vankien läheiset ovat tavallisia ihmisiä siinä missä me muutkin ja ovat oikeutettuja saamaan tukea elämänsä haastavissa kriisitilanteissa.

Tämän kyselyn vastausten perusteella näyttää siltä, että olemme edelleen samassa tilanteessa kuin kymmenen vuotta sitten, niin avun tarjoamisen kuin tarpeidenkin suhteen. Yhteiskunnan tahtotila määrittelee sen, katsotaanko palvelun toteuttamisen kuuluvan edelleenkin millekään taholle?

Kolmannen sektorin rooli palveluntuottajana on erittäin tärkeä, mutta jotta vankien läheisten tarvitsemat tukipalvelut ja vankien sosiaalisten suhteiden potentiaali uusintarikollisuuden ja vankien yhteiskuntaan takaisin integroimisen osalta saataisiin tehokkaammaksi, vaatii se myös yhteiskunnallista panostamista vankeinhoidon ja muun julkisen sektorin palveluiden kehittämisessä, kouluttamisessa sekä taloudellisten tarpeiden huomioon ottamisessa.

Lähteet

Karhu, S. 2011. Vankien läheisten kokemusmaailma. Pro gradu-tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta.

Kaurala, M. Mitä kuuluu vangin läheisille? Sosiaalisen tilanteen kartoitus. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Monisteita 3/2009.

Nieminen, J. Tuokkola, K. 2008. Jyväällä-projektin väliarviointi.

Perhe muurin toisella puolella 2003. Työryhmän mietintö. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 1/2003.

Pöyhönen, L., & Tuomainen, M., & Purhonen, K. (toim.) 2009. "Kumpi tätä tuomiota oikein suorittaa?!" Jyväällä-projekti 2006–2009. Tyynelän Kehittämiskeskuksen osahankkeen asiakastyön kuvaus.

Ryynänen, Hk., Suomela, M. 2011. Lähelle – Selvitys yhteydenpitokäytännöistä ja niiden mahdollisista esteistä vankien ja heidän läheistensä välillä.

Sassi, T & Huhtimo, P. 2006. "Kun perhe lusii". Opas vapaudessa rikostaustaisten henkilöiden ja heidän perheidensä kanssa toimiville. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Oppaita 1/2006.

Sassi, T. 2012. "Kaksoiselämää sitä eli.." : Vankien omaisten kokemuksia tuen tarpeesta ja Vankien omaiset VAO ry:n toiminnasta.

Liite 1

KYSELY SINULLE, JONKA AIKUINEN LAPSI (yli 18v.) ON PARASTA AIKAA TAI ON OLLUT SUORITTAMASSA VAPAUSTRANGAISTUSTA.

1. Millaista tukea tarvitset/olisit tarvinnut itsellesi kyseisessä tilanteessa?

---

2. Mistä saat/sait tukea?

---

3. Millaisia kontakteja sinulla on/on ollut vastaavassa tilanteessa oleviin henkilöihin?

---

4. Jos sinulla on kontakteja vastaavassa tilanteessa oleviin, niin missä voit tavata heitä?

---

5. Millaista tukea tulisi mielestäsi kehittää niille vanhemmille, joiden aikuinen lapsi suorittaa vapausrangaistusta?

---

6. Muuta, mitä haluaisit sanoa?

Lämmin kiitos vastauksistasi!